

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК"
для студентів напряму підготовки
6.030501 "Економічна теорія"
денної форми навчання**

Харків. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016

Затверджено на засіданні кафедри політичної економії.
Протокол № 1 від 27.08.2015 р.

Самостійне електронне текстове мережне видання

Укладачі: Філатов В. М.
Черкашина Т. С.

Р 58   Робоча програма навчальної дисципліни "Економічний розвиток" для студентів напряму підготовки 6.030501 "Економічна теорія" денної форми навчання : [Електронне видання] / уклад. В. М. Філатов, Т. С. Черкашина. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 58 с. (Укр. мов.)

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами. Вміщено плани лекцій, практичних занять, матеріали для закріплення знань (завдання для самостійної роботи, контрольні запитання), критерії оцінювання знань студентів, компетентності, якими повинен володіти студент після вивчення навчальної дисципліни.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки 6.030501 "Економічна теорія" денної форми навчання.

Вступ

Програма вивчення навчальної дисципліни "Економічний розвиток" складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів напряму підготовки 6.030501 "Економічна теорія".

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основні закономірності формування та функціонування економічного розвитку.

Навчальна дисципліна "Економічний розвиток" належить до циклу природничо-наукових та загальноекономічних дисциплін. Вона є невід'ємною складовою в комплексі економічних дисциплін, що містить політичну економію, мікроекономіку, макроекономіку, сучасні економічні теорії, історію економіки та економічної думки, державне регулювання, світову економіку, міжнародну економіку, соціальну економіку, глобальну економіку, інвайроментальну економіку та ін.

Питання, які розглядаються у дисципліні "Економічний розвиток", мають важливе значення для майбутнього економіста, оскільки є систематизованим викладенням накопичених людством знань щодо закономірностей функціонування економічного розвитку, його основних моделей та стратегій; розуміння місця та історичного значення сучасних економічних перетворень у загальноісторичному процесі економічного прогресу.

Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота студентів із вітчизняною та зарубіжною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання економіки, статистичними матеріалами.

Навчальна дисципліна "Економічний розвиток" є нормативною навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітнього ступеня "бакалавр" напряму підготовки 6.030501 "Економічна теорія". Тематичний план дисципліни "Економічний розвиток" складається з двох модулів, які об'єднують вісім тем дисципліни, логічно пов'язаних між собою.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 0305 "Економіка та підприємництво"	Базова
Змістових модулів – 2	Напрямок підготовки 6.030501 "Економічна теорія"	Рік підготовки
Загальна кількість годин – 144		3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,5; самостійної роботи студента – 5	Освітній ступінь: бакалавр	Семестр
		5-й
		Лекції
		34 год
		Практичні заняття
		26 год
		Самостійна робота
		80 год
		у тому числі есе
		6 год
Вид контролю		
Екзамен		
4 год		

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи студентів становить 80 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни "Економічний розвиток" є розкриття інструментів та механізмів функціонування економічного розвитку на основі його найбільш відомих світових моделей та стратегій.

Основними завданнями вивчення дисципліни "Економічний розвиток" є поглиблення знань про закономірності функціонування економічного розвитку, логіку та механізм переходу від однієї структури суспільства до іншої; розуміння місця та історичного значення сучасних економічних перетворень у загальноісторичному процесі економічного прогресу; формування навичок самостійного аналізу конкретної економічної ситуації та визначення можливостей й подальших перспектив економічного розвитку будь-якої країни світу.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

основні категорії й поняття дисципліни;

основні моделі економічного розвитку, їх еволюцію та протиріччя;
специфіку політико-економічного підходу до аналізу економічного розвитку;

теоретичні основи сталого економічного розвитку в умовах глобалізації;

основні етапи та форми економічної глобалізації;

проблеми впливу основних факторів виробництва на економічний розвиток;

сучасні тенденції розвитку світових фінансів;

основні стратегії економічного розвитку постсоціалістичних країн;

новітні тенденції економічного розвитку у світі;

проблеми сталого економічного розвитку в українській економіці;

вмісту:

системно застосовувати теоретичні знання під час аналізу конкретних соціально-економічних ситуацій;

робити наукові узагальнення стосовно оцінювання прояву окремих явищ, які властиві трансформаційним процесам у національній економіці та економіці будь-якої країни;

визначати роль політично активного електорату в прискоренні економічного розвитку провідних країн світу;

аналізувати структуру національної економіки за різними критеріями економічного розвитку;

визначати вплив основних факторів виробництва (праці, землі, капіталу, підприємницьких здібностей, знань та інформації) на економічний розвиток країни;

характеризувати й прогнозувати новітні тенденції світового економічного розвитку та економічного розвитку національної економіки;

використовувати різні методи прогнозування й планування економічного розвитку національної економіки;

проводити порівняльний аналіз основних моделей та стратегій економічного розвитку;

оцінювати ефективність заходів державної політики щодо вибору та застосування новітніх моделей та стратегій економічного розвитку;

аналізувати проблеми сталого розвитку постсоціалістичних країн (України, Польщі, Білорусі, Грузії, Туркменістану).

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійними компетентностями, що наведені в табл. 2.1.

Структуру складових професійних компетентностей та їх формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведено в додатку А.

Таблиця 2.1

Професійні компетентності, які отримують студенти після вивчення навчальної дисципліни

Код компетентності	Назва компетентності	Складові компетентності
EP* 1	Здійснювати обґрунтування особливостей становлення теорії економічного розвитку	Визначати основні категорії та поняття дисципліни ("розвиток", "прогрес", "модернізація", "зростання")
		Ідентифікувати основні моделі економічного розвитку
		Оцінювати роль політично активного електорату у демократизації суспільства та прискоренні економічного розвитку країни
		Визначати етапи економічної глобалізації та аналізувати процеси міжнародного регіоналізму
EP 2	Здійснювати обґрунтування національних стратегій сталого економічного розвитку	Оцінювати вплив основних факторів виробництва (праці, землі, капіталу, підприємницьких здібностей, знань та інформації) на економічний розвиток країни
		Визначати фактори економічного зростання та особливості стратегій економічного розвитку пост-соціалістичних країн
		Визначати фактори економічного зростання та особливості стратегій економічного розвитку країн Східної та Південно-Східної Азії (Китаю, Південної Кореї, Таїланду, Сінгапуру)
		Аналізувати проблеми сталого економічного розвитку України

EP* – економічний розвиток.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Становлення теорії економічного розвитку

Тема 1. Економічний розвиток як економічна категорія та його соціально-історичні типи

1.1. *Економічний розвиток як економічна категорія.* Визначення категорії "розвиток" в економічних концепціях. Філософське визначення категорії "розвиток". Порівняльний аналіз категорії "розвиток" із категоріями "прогрес", "еволюція", "модернізація" та "зростання".

1.2. *Сутність і принципи економічного розвитку.* Характеристика основних груп факторів, що обумовлюють характер і динаміку економічного розвитку. Ринкові перетворення Вашингтонського та Поствашингтонського консенсусу. Класичні принципи економічного розвитку А. Сміта, Д. Рікардо та Дж. Мілля. Принципи економічного розвитку Г. Манківа.

1.3. *Соціально-історичні типи економічного розвитку.* Відмежований розвиток, що спирається на динаміку внутрішнього ринку. Асоціативний експортно-орієнтований розвиток. Асоціативно-дисоціювальний (роз'єднувальний) розвиток. Дисоціювальний державно-капіталістичний розвиток. Дисоціювальний, державно-соціалістичний (відкладений) розвиток.

Тема 2. Еволюція основних моделей економічного розвитку

2.1. *Кейнсіанські моделі зростання.* Теорія "хибного кола злидення". Концепція переходу до самопідтримувального зростання. Теорія "великого поштовху". Проста модель сукупного попиту з єдиною рівновагою. Модель з фабричною премією у заробітній платі. Динамічна модель інвестицій. Модель економічного зростання з двома дефіцитами.

2.2. *Неокласичні моделі розвитку.* Модель з надмірною пропозицією праці У. Л'юїса. Моделі дуалістичної економіки Дж. Фея та Г. Раніса.

2.3. *Інституціональні концепції становлення ринкової економіки.* Інституціональні програми модернізації. "Азіатська драма" Г. Мюрдаля. Неоінституціональний підхід: "інший шлях" Е. де Сото.

2.4. *Дискусія про зовнішні фактори генезису ринкової економіки (внесок лівих радикалів).* Підсумки аналізу закритої економіки. Відкрита економіка: неокласична теорія порівняльних переваг. Концепція нееквівалентного обміну А. Еммануеля. "Нагромадження в світовому масштабі" за С. Аміном. Світ-системний аналіз І. Валлерстайна.

2.5. *Нові моделі зростання (внесок людського капіталу).* Модель Р. Солоу та спроби її застосування до країн, що розвиваються. Г. Манків, Д. Ромер, Д. Уейл: тестування моделі Р. Солоу. Розширення моделі Р. Солоу з обліком накопичення людського капіталу. Модель Р. Лукаса. Модель Г. Манківа, Д. Ромера та Д. Уейла. Роль освіти в економічному зростанні.

2.6. *Порівняльний аналіз основних моделей економічного розвитку: примирення протиріч.* Модель лінійних стадій розвитку (зростання). Теорія структурних перетворень. Теорія зовнішньої залежності. Неокласична модель вільного ринку. Теорія ендогенного зростання.

Тема 3. Політико-економічний підхід до аналізу економічного розвитку

3.1. Роль демократизації суспільства. Характеристика авторитарних і демократичних систем. Перехідні політичні системи. Президентські та парламентські системи. Розподіл влади: переваги децентралізації. Проблеми федералізму. Коаліційний проект У. Л'юїса.

3.2. Політична економія розвитку. Взаємодія уряду та ринку. Розвиток як свобода: концепція А. Сена. Роль політично активного електорату. Вплив соціального капіталу на економіку. Демократія та розвиток.

Тема 4. Теоретичні основи сталого економічного розвитку в умовах глобалізації

4.1. Сталий розвиток як новітня універсальна модель економічного розвитку та її концептуальна сутність. Принципи сталого розвитку. Складові сталого розвитку. Індикатори сталого розвитку. Національні стратегії сталого розвитку.

4.2. Основні аспекти економічної глобалізації. Основні етапи економічної глобалізації. Форми розвитку економічної глобалізації. Глобалізація як розвиток світогосподарських зв'язків. Глобалізація як розвиток міжнародних економічних організацій. Глобалізація як загострення глобальних проблем. Глобалізація і національне лідерство. Виклики глобальної конкурентоспроможності.

4.3. Міжнародний регіоналізм глобальної економіки. Розмивання економічної потужності держав як наслідок трансформації конкурентних відносин. Міжнародна регіональна економіка як новий напрям економічної науки та її аспекти.

Змістовий модуль 2

Становлення національних моделей економічного розвитку

Тема 5. Аналіз впливу основних факторів виробництва на економічний розвиток

5.1. Ринок праці та розподіл доходів: проблема бідності. Урбанізація як форма поглиблення дуалізму. Нове розуміння дуалізму: модель внутрішньої імміграції М. Тодаро.

5.2. Бідність як глобальна проблема. Критерії визначення бідності: світова та вітчизняна практика. Причини економічної маргіналізації світу. Міжнародні ініціативи з подолання бідності. Бідність у XXI ст.: прогноз та вдосконалення механізмів її подолання.

5.3. Ринок землі та аграрні реформи. Досвід аграрних реформ Індії в подоланні бідності. Роль реформ прав власності на землю в зростанні продуктивності праці в Західній Бенгалії (Індія). Роль людського капіталу в зростанні: навчання в процесі діяльності в моделі "мета – ресурс" Е. Фостера та М. Розенцвейга. Комплексний розвиток села. Агропромисловий комплекс ХХІ століття.

5.4. Капітал та фінансовий ринок. Грошова система країн, що розвиваються. Моделі грошового ринку Р. Арнотта та Дж. Стігліца: з відсутністю неринкового страхування та з неринковим страхуванням. Досвід Гремін-банку (Бангладеш) у видачі мікрокредитів для боротьби з бідністю. Досвід банківських послуг для боротьби з бідністю в Індії. Новітні тенденції розвитку світових фінансів.

Тема 6. Основні стратегії економічного розвитку постсоціалістичних країн

6.1. Процеси транзитології постсоціалістичної економіки. Етапи демократичних ринкових перетворень та їх характеристика.

6.2. Інноваційно-інвестиційна модель економічного розвитку. Економіка знань – основа інноваційно-інвестиційної моделі розвитку. Стратегічні пріоритети інноваційно-інвестиційного розвитку. Зовнішньо-економічні аспекти консолідації інноваційно-інвестиційного розвитку постсоціалістичних країн.

6.3. Стратегії економічного розвитку постсоціалістичних країн у ХХІ ст. (на прикладах).

Тема 7. Новітні тенденції економічного розвитку

7.1. Досвід Південної Кореї: роль держави в становленні сучасної економіки. Роль зовнішнього ринку в високих темпах зростання. Внесок людського капіталу в підвищенні економічного зростання. Національна стратегія сталого розвитку Південної Кореї в ХХІ ст.

7.2. Досвід Китаю в економічному розвитку. Роль аграрних реформ у підвищенні економічного зростання в сільськогосподарському секторі. Вплив гендерних різниць на процес модернізації. Посилення регіональної нерівності руху робочої сили. Національна стратегія сталого розвитку Китаю в ХХІ ст.

Тема 8. Проблеми сталого економічного розвитку України

8.1. Національна стратегія України і проблеми сталого розвитку. Сучасні концепції сталого розвитку України. Європейська модель економічної ринкової економіки і перспективи сталого розвитку України.

Національна стратегія сталого розвитку України і реалізація глобальних цілей розвитку тисячоліття.

8.2. *Міжнародний регіоналізм і перспективи України.* Вплив міжнародних чинників на місце України у світовому поділі праці. Пріоритети України у світовому господарстві. Співпраця України з міжнародними організаціями та союзами. Перспективні моделі розвитку української енергетики. Конкурентоспроможність сільськогосподарської продукції України. Місце України в глобальному фінансовому середовищі. Формування іміджу України як позичальника.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як із робочою програмою навчальної дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її навчальних модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів. Навчальний модуль – це окремий, відносно самостійний блок дисципліни, який логічно об'єднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками. Тематичний план дисципліни складається з двох змістових модулів (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	у тому числі					
	усього	лекційні	практичні	Проведення підсумкового контролю	Самостійна робота	
написання есе					підготовка до занять	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1						
Становлення теорії економічного розвитку						
<i>Тема 1.</i> Економічний розвиток як економічна категорія та його соціально-економічні типи	18	4	2	–	–	12

Закінчення табл. 4.1

1	2	3	4	5	6	7
<i>Тема 2. Еволюція основних моделей економічного розвитку</i>	16	4	4	–	4	4
<i>Тема 3. Політико-економічний підхід до аналізу економічного розвитку</i>	14	4	2	–	–	8
<i>Тема 4. Теоретичні основи сталого економічного розвитку в умовах глобалізації</i>	18	4	4	–	–	10
Разом за змістовим модулем 1	66	16	12	–	4	34
Змістовий модуль 2						
Становлення національних моделей економічного розвитку						
<i>Тема 5. Аналіз впливу основних факторів виробництва на економічний розвиток</i>	16	4	2	–	2	8
<i>Тема 6. Основні стратегії економічного розвитку постсоціалістичних країн</i>	17	4	4	–	–	9
<i>Тема 7. Новітні тенденції економічного розвитку: досвід Південної Кореї та Китаю</i>	17	4	4	–	–	9
<i>Тема 8. Проблеми сталого економічного розвитку України</i>	22	6	4	–	–	12
Разом за змістовим модулем 2	72	18	14	–	2	38
<i>Підготовка до екзамену</i>	2	–	–	–	–	2
<i>Передекзаменаційна консультація</i>	2	–	–	2	–	–
<i>Екзамен</i>	2	–	–	2	–	–
<i>Усього</i>	144	34	26	4	6	74

5. Теми практичних занять

Практичне заняття – це форма навчального заняття, спрямована на закріплення студентами теоретичних знань, отриманих на лекційних заняттях, у процесі самостійного вивчення матеріалу або під час написання есе. На практичному занятті викладач організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування. Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі: тестах, компетентнісно-орієнтовних завданнях, завданнях для експрес-опитувань. На кожному практичному занятті (табл. 5.1) викладач оцінює підготовлені студентами доповіді, презентації, домашні завдання, активність прийняття участі у дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію.

5.1. Приклади типових практичних завдань за темами

Змістовий модуль 1

Становлення теорії економічного розвитку

Тема 2. Еволюція основних моделей економічного розвитку

Рівень 1. Використовуючи модель Р. Лукаса, розрахуйте темп зростання капіталоозброєності у країні, якщо відомо, що ефективність навчання дорівнює 50 %, питома вага витрат праці на створення людського капіталу – 40 %, а екстерналії відсутні.

Рівень 2. Припустимо, що національний дохід країни у базовому році складає 950 млрд дол., а у поточному році – 995 млрд дол. Акселератор в економіці цієї країни дорівнює 3, а коефіцієнт планування сукупних витрат – 1,1. Використовуючи модель Р. Харрода, розрахуйте: а) поточну норму заощаджень (за умови рівноважного економічного зростання); б) обсяг гарантованого зростання; в) обсяг фактичного зростання; г) темп фактичного і гарантованого економічного зростання.

Рівень 3. Припустимо, що дохід нульового періоду складає 500 млрд євро, максимально можливий темп зростання інвестицій – 20 %, гранична норма заощаджень – 5 %, а темп приросту капітальних інвестицій дорівнює 0,1. Використовуючи модель економічного зростання з двома дефіцитами, розрахуйте обсяг іноземної допомоги на момент завершення першої стадії модернізації і величину капітальних інвестицій за цей період. Які, на вашу думку, можуть бути внесені корегування у модель з двома дефіцитами з метою урахування впливу приросту іноземних інвестицій та експорту на величину внутрішніх заощаджень?

Перелік тем практичних занять

Назва теми	Перелік опрацьованих питань	Питання для дискусії	Кількість годин	Література
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Становлення теорії економічного розвитку				
Тема 1. Економічний розвиток як економічна категорія та його соціально-економічні типи	1. Економічний розвиток як економічна категорія. 2. Сутність і принципи економічного розвитку. 3. Економічний розвиток як економічна категорія та його соціально-історичні типи	1. Чому виникла потреба виокремити з філософського поняття "розвиток" його економічне значення? 2. Які ринкові перетворення привели до необхідності виникнення Поствашингтонського консенсусу? У чому полягає його принципова відмінність від Вашингтонського консенсусу? 3. Який соціально-історичний тип економічного розвитку притаманний Україні, Туркменістану та Азербайджану?	2	Основна: [9; 14; 16; 18]. Додаткова: [40; 42; 44; 53]
Тема 2. Еволюція основних моделей економічного розвитку	1. Кейнсіанські моделі зростання. 2. Неокласичні моделі розвитку. 3. Інституціональні концепції становлення ринкової економіки. 4. Дискусія про зовнішні фактори генезису ринкової економіки. 5. Нові моделі економічного зростання (внесок людського капіталу)	1. Чи можна стверджувати, що в сучасних умовах самою розповсюдженою моделлю економічного розвитку для країн, що розвиваються, є модель "хибного кола злиденності"? 2. Чи можна аналізувати економіку Туркменістану за допомогою моделі дуалістичної економіки? А економіку України? 3. Який досвід інституціональних програм модернізації економіки може бути запропонований у сучасних умовах і для яких країн? 4. Назвіть основні тенденції сучасної теорії порівняльних переваг та її ролі в розвитку міжнародної економіки. 5. Чому в сучасних моделях економічного зростання велике значення має освіта?	4	Основна [3; 4; 12; 17]. Додаткова: [21; 46; 49]

1	2	3	4	5
Тема 3. Політико-економічний підхід до аналізу економічного розвитку	1. Роль демократизації суспільства. 2. Політична економія розвитку. 3. Латиноамериканська модель переходу до демократії	1. Які основні проблеми демократизації суспільства існують в Україні та Туркменістані? 2. Як співвідносяться проблеми активності електорату на парламентських та президентських виборах з економічним розвитком країни? Чи існує взагалі такий зв'язок?	2	Основна: [4; 12; 19]. Додаткова: [25; 43; 50; 54]
Тема 4. Теоретичні основи сталого економічного розвитку в умовах глобалізації	1. Сталий розвиток як новітня універсальна модель економічного розвитку та її концептуальна сутність. 2. Основні аспекти економічної глобалізації. 3. Міжнародний регіоналізм глобальної економіки	1. У чому полягає принципова різниця моделі сталого розвитку від інших моделей економічного розвитку? 2. Чому модель сталого розвитку виникла саме в умовах глобалізації? 3. Чи існує різниця між поняттями "міжнародний регіоналізм" та "міжнародний розподіл праці"?	4	Основна: [2; 5; 13; 15]. Додаткова: [20; 24; 26; 28; 33; 37; 52]
Змістовий модуль 2. Становлення національних моделей економічного розвитку				
Тема 5. Аналіз впливу основних факторів виробництва на економічний розвиток	1. Ринок праці та розподіл доходів: проблема бідності. 2. Бідність як глобальна проблема. 3. Ринок землі та аграрні реформи. 4. Капітал та фінансовий ринок	1. Чи справедлива модель внутрішньої імміграції М. Тодаро в сучасних умовах? 2. Чи можна взагалі подолати бідність як глобальну проблему? 3. Які проблеми економічного розвитку можна вирішити за допомогою аграрних реформ?	2	Основна: [6; 11; 14; 16; 19]. Додаткова: [25; 30; 31; 34; 44; 51; 57]

1	2	3	4	5
Тема 6. Основні стратегії економічного розвитку постсоціалістичних країн	<ol style="list-style-type: none"> 1. Процеси транзитології постсоціалістичної економіки. 2. Інноваційно-інвестиційна модель економічного розвитку. 3. Стратегії економічного розвитку постсоціалістичних країн в XXI ст. (на прикладах) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Чи на однаковому етапі демократичних ринкових перетворень знаходиться економіка країн Східної Європи та Азії? 2. У чому полягає сутність та значення економіки знань в економічному розвитку? 3. Складіть порівняльну характеристику національних стратегій економічного розвитку України та Туркменістану 	4	<p>Основна: [1; 7; 10; 19].</p> <p>Додаткова: [25; 32; 39; 48; 50; 51]</p>
Тема 7. Новітні тенденції економічного розвитку: досвід Південної Кореї та Китаю	<ol style="list-style-type: none"> 1. Досвід Південної Кореї: роль держави в становленні сучасної економіки. 2. Досвід Китаю в економічному розвитку 	<ol style="list-style-type: none"> 1. У чому полягає сутність національної стратегії сталого розвитку Південної Кореї в XXI ст. та її відмінність від стратегії XX ст.? 2. В чому сутність національної стратегії сталого розвитку Китаю в XXI ст. та її відмінність від стратегії XX ст.? 	4	<p>Основна: [1; 3; 8; 11; 14].</p> <p>Додаткова: [20; 22; 38; 47; 51; 52]</p>
Тема 8. Проблеми сталого економічного розвитку України	<ol style="list-style-type: none"> 1. Національна стратегія України і проблеми сталого розвитку. 2. Міжнародний регіоналізм і перспективи України 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Чи існують проблеми сталого розвитку в Україні? 2. У чому Україна може мати (або має) пріоритети у світовому господарстві? 	4	<p>Основна: [5; 13].</p> <p>Додаткова: [23; 27; 29; 33; 36; 37; 41]</p>

Тема 3. Політико-економічний підхід до аналізу економічного розвитку

Рівень 1. Для кожного терміна підберіть відповідне йому визначення:

№ п/п	Визначення	Буква	Характеристика
1	Демократія	А	Домінування принципу латентності в організації взаємодії "держава – суспільство"
2	Авторитаризм	Б	Форма закритої економіки
3	Автаркія	В	Вимірює глибину бідності у країні
4	Тоталітаризм	Г	Політична система, заснована на положенні, що джерелом влади є народ
5	"Напівпрезидентське управління"	Д	Модель взаємодії уряду та ринку
6	Парламентське управління	Е	Показує ступінь диференціації доходів населення країни
7	"Невидима рука"	Є	Автором даного поняття є Дж. Сарторі
8	Коефіцієнт Джинні	Ж	Зближення виконавчої і законодавчої гілок політичної влади
9	Індикатор Сена	З	Система необмеженої політичної влади
10	Електорат	І	Група політично активних громадян

Змістовий модуль 2

Становлення національних моделей економічного розвитку

Тема 7. Новітні тенденції економічного розвитку

Рівень 1. Визначте, яке з положень правильне, а яке помилкове. Відповідь поясніть:

1. На відміну від "нових індустріальних країн" Латинської Америки, "азійські тигри" іноземну фінансову допомогу використовували для виробництва імпортозамінних товарів.

2. Вирішальну роль в економічному зростанні Південної Кореї зіграла активна роль держави в господарському механізмі.

3. Вирішальну роль в економічному зростанні Південної Кореї зіграв розвиток людського капіталу.

4. Основу південнокорейської моделі економічного розвитку складає активна зовнішня торгівля.

5. Найвідомішими фінансово-промисловими групами Південної Кореї є "Хенде", "Самсунг", "Деву", "Лаккі-Голдстар" і "Теу".

6. Архітектором "китайського економічного дива" є Ден Сяопін.
7. Для Китаю характерний імпортозамінний тип економічного зростання.
8. Для сучасного Китаю характерний економічний регіоналізм: найбільш розвинутими є північні регіони, а периферійними – південні.
9. На сучасному етапі Китай не входить до складу G7.
10. На початку 2000-х рр. щорічні темпи економічного зростання Китаю перевищували 10 %.

6. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Основні види самостійної роботи студента:

1. Вивчення додаткової літератури.
2. Робота з законодавчими, нормативними та інструктивними матеріалами.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Написання есе.
5. Підготовка до проміжного та підсумкового контролю.
6. Контрольна перевірка кожним студентом особистих знань за запитаннями для самоконтролю.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 56 % (80 годин) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (144 години). У ході самостійної роботи студент має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки.

СРС містить такі складові:

- 1) опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни;

- 2) підготовка до практичних занять;
- 3) підготовка до виступу на практичних заняттях;
- 4) поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань;
- 5) виконання індивідуальних завдань за вивченою темою;
- 6) написання есе за заданою проблематикою;
- 7) пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики;
- 8) підготовка до контрольних робіт та інших форм поточного контролю;
- 9) підготовка до модульного контролю (колоквіуму);
- 10) систематизація вивченого матеріалу з метою підготовки до семестрового екзамену.

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та іноземною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання економіки, статистичними матеріалами.

Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з навчальної дисципліни, наведено в табл. 6.1 і 6.2.

Таблиця 6.1

Завдання для самостійної роботи

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Кількість годин	Форми контролю СРС	Література
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1				
Становлення теорії економічного розвитку				
<i>Тема 1.</i> Економічний розвиток як економічна категорія та його соціально-історичні типи	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; опанування теоретичних підходів до визначення сутності категорії "економічний розвиток"; виявлення відмінностей категорії "розвиток" від суміжних "прогрес", "еволюція", "модернізація" та "зростання"	12	Перевірка домашніх завдань	Основна: [9; 14; 18]. Додаткова: [40; 44]

1	2	3	4	5
<i>Тема 2. Еволюція основних моделей економічного розвитку</i>	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; опанування кейнсіанських та неокласичних моделей економічного зростання; вивчення зовнішніх факторів генезису ринкової економіки (на прикладі теорії лівих радикалів – А. Еммануеля, С. Аміна, І. Валлерстайна)	8	Написання есе	Основна: [3; 12; 17]. Додаткова: [21; 46; 49]
<i>Тема 3. Політико-економічний підхід до аналізу економічного розвитку</i>	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; опанування авторитарних та демократичних економічних систем; розгляд політичної економії розвитку (на прикладі концепції А. Сена)	8		Основна: [4; 12; 19]. Додаткова: [25; 50; 54]
<i>Тема 4. Теоретичні основи сталого економічного розвитку в умовах глобалізації</i>	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння принципів, складових та індикаторів сталого економічного розвитку; розгляд основних етапів і форм економічної глобалізації; виявлення викликів глобальної конкурентоспроможності в сучасних умовах	10		Основна: [2; 5; 13]. Додаткова: [20; 26; 28; 37]
<i>Усього за змістовим модулем 1</i>		38		
Змістовий модуль 2 Становлення національних моделей економічного розвитку				
<i>Тема 5. Аналіз впливу основних факторів виробництва на економічний розвиток</i>	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; опанування форм поглиблення дуалізму; розгляд причин економічної маргіналізації світу; засвоєння зарубіжного досвіду проведення аграрних реформ; визначення новітніх тенденцій розвитку світових фінансів	10	Написання есе	Основна: [6; 14; 16]. Додаткова: [25; 30; 34; 51]

Закінчення табл. 6.1

1	2	3	4	5
<i>Тема 6. Основні стратегії економічного розвитку постсоціалістичних країн</i>	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; визначення сутності поняття "транзитологія постсоціалістичної економіки"; опанування етапів ринкових перетворень у постсоціалістичних країнах; розгляд національних моделей інвестиційно-інноваційного розвитку	9	Перевірка домашніх завдань	Основна: [1; 7; 10; 12]. Додаткова: [32; 39; 48; 51]
<i>Тема 7. Новітні тенденції економічного розвитку</i>	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; вивчення роль держави в економічному розвитку Китаю та Південної Кореї; визначення ролі людського капіталу у прискоренні економічного розвитку азійських країн (Китаю, Південної Кореї, Сінгапуру, Таїланду)	9		Основна: [3; 8; 11; 14]. Додаткова: [22; 38; 47; 52]
<i>Тема 8. Проблеми сталого економічного розвитку України</i>	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; розгляд сучасних концепцій сталого економічного розвитку; виявлення проблем інтеграції економіки України у світове господарство; визначення перспектив сталого економічного розвитку України	12		Основна: [5; 13]. Додаткова: [23; 27; 29; 41]
<i>Усього за змістовим модулем 2</i>		40		
<i>Підготовка до екзамену</i>		2		Основна: [1; 4; 8; 12; 16]. Додаткова: [24; 37; 44; 46; 54]
<i>Усього за модулями</i>		80		

6.1. Есе

Есе – це самостійна творча робота студента із запропонованих тем, яка виконується як домашня (позааудиторна) робота. Мета написання есе полягає у виявленні вмінь студентів самостійно висловлювати думку, засновану на використаних джерелах з певної тематики.

Есе припускає висловлення автором своєї точки зору, особистої суб'єктивної оцінки предмета міркування і дає можливість нестандартного (творчого), оригінального висвітлення навчального матеріалу. Саме тому при написанні есе з навчальної дисципліни "Економічний розвиток" мають бути використані роботи не менш як трьох-чотирьох авторів. Причому студент має навести точки зору як "за", так і "проти".

Внутрішня структура есе може бути довільною, хоча рекомендована така структура:

- 1) виклад сутності поставленої проблеми;
- 2) самостійно проведений аналіз цієї проблеми з використанням концепцій та аналітичного інструментарію;
- 3) висновки, що узагальнюють авторську позицію з поставленої проблеми.

Якість будь-якого есе залежить від трьох взаємозалежних складових, таких, як вихідний матеріал, що буде використаний (конспекти лекцій, додаткової літератури, записів результатів дискусій, власні міркування та накопичений досвід за даною проблемою); якість оброблення наявного вихідного матеріалу (його організація, аргументація й доводи); аргументація (наскільки точно вона співвідноситься з піднятими в есе проблемами).

На початку семестру викладач у технологічній карті визначає дві теми навчальної дисципліни (за кожним модулем відповідно), за якими студенти писатимуть есе. У межах цих тем студенти самостійно обирають серед запропонованих одне проблемне (теоретичне) питання, яке потребує розширеного висвітлення. Студент має подати есе для перевірки не пізніше терміну проведення підсумкових колоквиумів 1 і 2.

Есе подається викладачу або в роздрукованому вигляді на папері формату А4 або в електронному вигляді (за допомогою системи *Moodle*). Технічні вимоги до оформлення есе: шрифт – *Times New Roman*; розмір шрифту – 14 кегель; інтервал між рядками – 1,5; абзац – 1,25 см, поля: праве, верхнє, нижнє – 20 мм, лівє – 25 мм. Есе може бути виконане як українською, так і російською мовами. Обсяг есе не повинен перевищувати 4 сторінки.

Теми есе

Змістовий модуль 1

Становлення теорії економічного розвитку

Тема 1. Економічний розвиток як економічна категорія та його соціально-історичні типи

1. Аграрний, індустріальний та постіндустріальний типи економічного розвитку.
2. Порівняльна характеристика Вашингтонського та Поствашигтонського консенсусу.
3. Економічні параметри відсталості у соціально-економічному розвитку країн "третього" і "четвертого" світу.
4. Трагедія економічного зростання в Африці: політика та етнічний поділ.
5. Інтелектуалізація сучасного економічного розвитку.
6. Нова інституційна економіка і теорія розвитку аграрного сектору в країнах, що розвиваються.
7. Єдність, цілісність і контрастність сучасного світу.

Тема 2. Еволюція основних моделей економічного розвитку

1. Порівняльна характеристика кейнсіанських та неокласичних моделей економічного розвитку.
2. Теорія впливу на економічний розвиток особливостей кліматичних зон Дж. Сакса.
3. Проблеми торгівлі між Північчю і Півднем в концепції А. Еммануеля.
4. Світ-системний аналіз І. Валлерстайна: методологія, теорія і практична реалізація.
5. Внесок С. Кузнеця в теорію економічного розвитку.
6. Роль освіти в економічному зростанні розвинутих країн світу.
7. Парадигми економічного розвитку: новітні концепції.

Тема 3. Політико-економічний підхід до аналізу економічного розвитку

1. Економічні передумови демократії.
2. Роль геополітичних факторів у процесах переходу до демократії.
3. Демократія та громадянське суспільство: механізм взаємодії.

4. Проблеми і труднощі демократичних транзитів у постсоціалістичних країнах.

5. Проблеми і труднощі демократичних транзитів у країнах Латинської Америки.

6. Особливості взаємодії уряду та ринку у країнах, що розвиваються.

7. Переваги децентралізації у розподілі влади.

Тема 4. Теоретичні основи сталого економічного розвитку в умовах глобалізації

1. Сталий розвиток: екологія та економічний прогрес.

2. Статистико-економічні параметри світових економічних криз кінця ХХ століття: прояви глобалізації або недосконалість економічної політики?

3. Глобалізація як стрижнева проблема світового розвитку.

4. Глобалізація – нова глобальна проблема або об'єктивний етап розвитку суспільства?

5. Глобалізація та регіоналізація: процеси протилежні або взаємодоповнюючі (політичний та економічний аспект)?

6. "Малі" глобальні проблеми суспільного та економічного розвитку.

7. Проблеми зовнішньої заборгованості країн, що розвиваються.

8. Глобальні прогнози розвитку людства: песимістичний (алармістський) та оптимістичний підходи.

9. Міжнародний регіоналізм Європи і перспективи України.

Змістовий модуль 2

Становлення національних моделей економічного розвитку

Тема 5. Аналіз впливу основних факторів виробництва на економічний розвиток

1. Проблеми та перспективи урбанізованості глобальної економіки.

2. Вплив урбанізації в країнах, що розвиваються, на економічний розвиток.

3. Дуалізм грошових ринків у країнах, що розвиваються.

4. Глобалізаційний характер національних фінансових систем.

5. Система неринкового страхування: переваги та недоліки.

6. Глобальна проблема бідності у ХХІ ст.: прогноз та вдосконалення механізмів її подолання.

7. Причини інфляційних процесів у "нових індустриальних країнах" Латинської Америки.

Тема 6. Основні стратегії економічного розвитку постсоціалістичних країн

1. Стратегія імпортозамінності: переваги та недоліки.
2. Стратегія сприяння експорту: переваги та недоліки.
3. Зовнішньоекономічні аспекти консолідації інноваційно-інвестиційного розвитку постсоціалістичних країн.
4. Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку Польщі.
5. Національна стратегія сталого розвитку Туркменістану і реалізація глобальних цілей розвитку XXI століття.
6. Білорусь: стратегія і тактика модернізації.
7. Роль транснаціональних корпорацій у трансформації економіки Грузії у контексті нової теорії торгівлі.

Тема 7. Новітні тенденції економічного розвитку

1. Проблеми та перспективи інтернаціоналізації фінансового ринку США.
2. Сучасні тенденції ринкових та інституційних перетворень патерналістської економічної системи Японії.
3. Китай: успіхи та проблеми "наздоганяючого" розвитку.
4. Південна Корея: роль держави в становленні сучасної економіки.
5. Особливості державного регулювання фінансових ринків у Південній Кореї та Тайвані.
6. Індія: досвід проведення політики розподілу доходів у структурі змішаної економіки.
7. Глобальні тенденції розвитку податкової гармонізації світу.

Тема 8. Проблеми сталого економічного розвитку України

1. Нова економіка як економіка знань і проблеми її формування в Україні.
2. Екологічна складова сталого розвитку України.
3. Соціальна складова сталого розвитку України.
4. Причини зовнішнього боргу України і шляхи його скорочення.
5. Місце України у сучасній міжнародній торгівлі.
6. Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку України.
7. Національна стратегія сталого розвитку України і реалізація глобальних цілей розвитку XXI століття.

6.2. Контрольні запитання для самодіагностики

Тема 1. Економічний розвиток як економічна категорія та його соціально-історичні типи

1. Чим відрізняється категорія "розвиток" від суміжних "прогрес", "еволюція", "модернізація"?
2. Дайте визначення економічному розвитку як економічної категорії.
3. Розкрийте основну групу факторів, що обумовлюють характер і динаміку економічного розвитку.
4. У чому полягає сутність Вашингтонського та Поствашигтонського консенсусу?
5. Назвіть принципи економічного розвитку Г. Манківа.
6. Які соціально-історичні типи економічного розвитку вам відомі?
7. Визначте, до яких соціально-історичних типів економічного розвитку належить економічний розвиток постсоціалістичних країн (України, Польщі, Грузії, Білорусі, Туркменістану та ін.).

Тема 2. Еволюція основних моделей економічного розвитку

1. У чому полягає сутність теорії "хибного кола злиденності"?
2. У чому полягає сутність концепції переходу до самопідтримувального економічного зростання? Хто є автором цієї концепції?
3. Розкрийте сутність теорії "великого поштовху".
4. У чому полягає принципова відмінність між кейнсіанськими та неокласичними моделями економічного розвитку?
5. Чим неокласична модель економічного розвитку У. Л'юїса відрізняється від моделі дуалістичної економіки Дж. Фея та Г. Раніса?
6. У чому Г. Мюрдаль вбачав драматизм економічного розвитку країн Південної Азії?
7. У чому полягає внесок лівих радикалів у теорію економічного розвитку відкритої економіки?
8. Що І. Валлерстайн розумів під "світ-системним аналізом"?
9. Які стадії економічного розвитку виділяв У. Ростоу?
10. Яку роль Е. де Сото відводив тіньовому сектору у прискоренні економічного розвитку країн "третього світу"?

Тема 3. Політико-економічний підхід до аналізу економічного розвитку

1. У чому полягає сутність політико-економічного підходу до аналізу економічного розвитку?

2. Які недоліки та переваги мають авторитарні, демократичні та перехідні політичні системи?

3. Які недоліки та переваги мають президентські та парламентські системи?

4. У чому полягає сутність коаліційного проекту У. Л'юїса?

5. Розкрийте особливості взаємодії уряду та ринку в концепції А. Сена.

Тема 4. Теоретичні основи сталого економічного розвитку в умовах глобалізації

1. Назвіть принципи сталого розвитку.

2. Визначте складові сталого розвитку.

3. Які існують індикатори сталого розвитку?

4. Назвіть основні етапи економічної глобалізації.

5. Проаналізуйте основні форми економічної глобалізації.

6. Які глобальні проблеми людства вам відомі? У чому проявляється проблема "глобальної Півночі" та "глобального Півдня"?

7. Чому необхідність виокремлення міжнародної регіональної економіки як нового напрямку економічної науки виникла саме в умовах глобалізації?

8. Поясніть, у чому полягає принципова відмінність між поняттями "міжнародний регіоналізм" та "міжнародний поділ праці".

Тема 5. Аналіз впливу основних факторів виробництва на економічний розвиток

1. Яким чином урбанізація сприяє поглибленню дуалізму?

2. У чому полягає сутність теорії внутрішньої міграції М. Тодаро?

3. Назвіть основні причини економічної маргіналізації світу у XXI ст.

4. Назвіть основні критерії визначення бідності.

5. Які міжнародні програми подолання бідності вам відомі?

6. Що вам відомо про досвід "Гремін-банку" у боротьбі з подоланням бідності у Бангладеші?

7. Яким чином реформи, пов'язані з землею, впливають на економічне зростання?

8. У чому полягає сутність моделі "мета-ресурс", авторами якої є Е. Фостера та М. Розенцвейга?

9. У чому полягає принципова відмінність моделі грошового ринку з відсутністю неринкового страхування від моделі з неринковим страхуванням?

Тема 6. Основні стратегії економічного розвитку постсоціалістичних країн

1. Назвіть країни, що належать до групи постсоціалістичних.
2. Назвіть основні етапи демократичних перетворень у постсоціалістичних країнах.
3. Визначте стратегічні пріоритети інноваційно-інвестиційного розвитку постсоціалістичних країн.
4. Розкрийте особливості стратегій економічного розвитку постсоціалістичних країн Центральної та Східної Європи (Польщі, Угорщини, Румунії, Білорусі, Грузії, Туркменістану).
5. Чому саме економіка знань є основою інноваційно-інвестиційної моделі економічного розвитку?
6. Що є предметом транзитології як галузі економічної науки?

Тема 7. Новітні тенденції економічного розвитку

1. Проаналізуйте роль зовнішнього ринку у прискоренні темпів економічного зростання країн Південно-Східної Азії.
2. Розкрийте особливості національної стратегії сталого розвитку Південної Кореї у XXI ст.
3. Що таке "чотири модернізації" Китаю?
4. Розкрийте регіональні відмінності в економічному розвитку Китаю.
5. Охарактеризуйте особливості стратегій економічного розвитку країн Південно-Східної Азії (Сінгапуру, Індонезії, Таїланду, Філіппін).

Тема 8. Проблеми сталого економічного розвитку України

1. Проаналізуйте особливості стратегії сталого розвитку України.
2. Проаналізуйте місце України в глобальній фінансовій системі.
3. Які моделі розвитку української енергетики вам відомі? Які з них, на ваш погляд, є найбільш перспективними?
4. З якими міжнародними фінансовими організаціями співпрацює Україна?
5. Визначте економічні пріоритети України у світовому господарстві.

7. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:

1. За засвоєнням теоретичного матеріалу: консультації індивідуальні (запитання – відповідь стосовно проблемних питань теоретичного матеріалу дисципліни); консультації групові (розгляд типових прикладів – ситуацій).

2. За засвоєнням практичного матеріалу: консультації індивідуальні та групові (обговорення практики впровадження та використання нових методів та методик у виробничу практику).

8. Методи навчання

Для активізації навчального процесу під час викладання дисципліни "Економічний розвиток" передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як проблемні лекції; робота в малих групах; семінари-дискусії ("круглий стіл"); мозкові атаки; кейс-метод; ділові та рольові ігри; презентації, банки візуального супроводження (табл. 8.1).

Проблемні лекції – спрямовані на розвиток логічного мислення студентів і характеризуються тим, що коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів із роздаванням студентам під час лекції друкованого матеріалу та виокремленням головних висновків із питань, що розглядаються. Під час читання лекції студентам ставляться проблемні питання для самостійного розміркування, на які вони можуть відповісти в процесі лекції. Система питань у ході лекції відіграє активізуючу роль, примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

Міні-лекції – передбачають виклад навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Як правило, міні-лекції проводяться як окрема складова завдання-дослідження.

Робота в малих групах – використовується з метою активізації роботи студентів під час проведення семінарських і практичних занять. Це так звані "групи психологічного комфорту", де кожен учасник відіграє особливу роль і певними своїми якостями доповнює інших. Використання

цієї технології дає змогу структурувати практичні заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Семінари-дискусії ("круглий стіл") – передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

"Мозкові атаки" – це метод розв'язання складних завдань за дуже обмежений час. Сутність даного методу полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за невеликий проміжок часу, обговорити і провести їх селекцію.

Рольова гра – форма активізації навчального процесу, яка полягає в інсценізації певної економічної ситуації, де в ролі учасників подій виступають задіяні студенти.

Кейс-метод (метод аналізу конкретних ситуацій) – дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

Презентації – виступ перед аудиторією, використовується для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань та інструктажу, демонстрації нових товарів і послуг.

Банки візуального супроводу сприяють активізації творчого сприйняття змісту дисципліни за допомогою наочності.

Дидактичні ігри – метод імітації (наслідування, відображення) прийняття управлінських рішень у різноманітних ситуаціях шляхом програвання (розігрування) за правилами, які вже розроблено або виробляються самими учасниками, реалізується через самостійне вирішення студентами поставленої проблеми за умови недостатності необхідних знань, коли вони змушені самостійно опанувати новий зміст або шукати нові зв'язки в уже засвоєному матеріалі.

Використання навчальних технологій для активізації процесу навчання

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Змістовий модуль 1	
Становлення теорії економічного розвитку	
<i>Тема 1.</i> Економічний розвиток як економічна категорія та його соціально-історичні типи	1.1. Проблемна лекція на тему "Економічний розвиток як економічна категорія". 1.2. Семінар-дискусія з питання "Сутність і принципи економічного розвитку". 1.3. Презентації на тему "Соціально-історичні типи економічного розвитку"
<i>Тема 2.</i> Еволюція основних моделей економічного розвитку	2.1. Кейс-метод на тему "Порівняльний аналіз основних моделей економічного розвитку: примирення протиріч". 2.2. Міні-лекція на тему "Нові моделі зростання (внесок людського капіталу)". 2.3. Семінар-дискусія з питання "Дискусія про зовнішні фактори генезису ринкової економіки". 2.4. Презентації на тему "Інституціональні програми модернізації країн, що розвиваються"
<i>Тема 3.</i> Політико-економічний підхід до аналізу економічного розвитку	3.1. Проблемна лекція на тему "Політична економія розвитку". 3.2. Робота в малих групах з обговорення ролі політично активного електорату в економічному розвитку європейських країн. 3.3. Рольова гра "Програми боротьби з корупцією в сучасних умовах"
<i>Тема 4.</i> Теоретичні основи сталого економічного розвитку в умовах глобалізації	4.1. Кейс-метод на тему "Національні стратегії сталого розвитку". 4.2. Проблемна лекція на тему "Основні аспекти економічної глобалізації". 4.3. Семінар-дискусія з питання "Розмивання економічної потужності держав як наслідок трансформації конкурентних відносин"
Змістовий модуль 2	
Становлення національних моделей економічного розвитку	
<i>Тема 5.</i> Аналіз впливу основних факторів виробництва на економічний розвиток	5.1. Міні-лекція на тему "Нове розуміння дуалізму: модель внутрішньої імміграції М. Тодаро". 5.2. Банк візуального супроводу бідності як головної глобальної проблеми сучасності. 5.3. Кейс-метод на тему "Міжнародні ініціативи подолання бідності". 5.4. Семінар-дискусія на тему "Причини економічної маргіналізації сучасного світу". 5.5. Презентації на тему "Новітні тенденції світових фінансів"

1	2
Тема 6. Основні стратегії економічного розвитку постсоціалістичних країн	6.1. Проблемна лекція на тему "Інноваційно-інноваційна модель економічного розвитку". 6.2. Робота в малих групах з обговорення стратегічних пріоритетів інноваційно-інвестиційного розвитку постсоціалістичних країн Центральної Європи
Тема 7. Новітні тенденції економічного розвитку	7.1. Проблемна лекція на тему "Посилення регіональної нерівності руху робочої сили у Китаї". 7.2. Мозкова атака з визначення причин "економічного дива" Китаю. 7.3. Банк візуального супроводу особливостей регулювання фінансових ринків у країнах Південно-Східної Азії
Тема 8. Проблеми сталого економічного розвитку України	8.1. Міні-лекція на тему "Місце України у сучасній міжнародній торгівлі". 8.2. Презентація національних стратегій сталого розвитку України та Туркменістану. 8.3. Робота в малих групах з обговорення проблем причин зовнішнього боргу України і шляхів його скорочення

9. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. 10.1 і 10.4) у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні та практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи містять:

поточний контроль, що здійснюється впродовж семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіка навчального процесу.

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах:

- робота на лекції;
- участь у дискусії;
- експрес-опитування;
- тестування;
- виконання компетентнісно-орієнтовних завдань.

Модульний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться у формі колоквіуму. **Колоквіум** – це форма перевірки й оцінювання знань студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Проводиться як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача.

Підсумковий/семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену. **Семестрові екзамени** – форма оцінки підсумкового засвоєння студентами теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, що проводиться як контрольний захід.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студента під час практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

вміння поєднувати теорію з практикою під час розгляду виробничих ситуацій, розв'язання задач, проведення розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, узагальнювати інформацію та робити відповідні висновки.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів. У процесі оцінювання індивідуальних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Якщо будь-яка із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені.

Поточний тестовий контроль проводиться три рази за семестр. Тест включає запитання одиничного вибору з перевірки знань основних категорій навчальної дисципліни.

Колоквіум проводиться два рази за семестр і містить практичні завдання різного рівня складності відповідно до тем кожного зі змістових модулів.

Критерії оцінювання студентів за формами та методами навчання з навчальної дисципліни "Економічний розвиток" (у межах 100-бальної накопичувальної системи)

Робота на лекції – 0,5 бала:

0,5 бала ставиться студентам за умови їх присутності на лекції, задовільної поведінки та активної участі в обговоренні питань лекції.

Дискусія – 2 бали:

2 бали ставиться, коли студент володіє узагальненими знаннями навчального матеріалу в повному обсязі та здатний використовувати для виконання всіх, передбачених навчальною програмою, практичних завдань. Відповідь студента повна, правильна, логічна і містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального матеріалу.

1,5 бала ставиться, коли студент самостійно з розумінням відтворює основний навчальний матеріал та застосовує його під час виконання практичних завдань у типових (стандартних) ситуаціях. Дає визначення основних понять, аналізує, порівнює інформацію, встановлює її зв'язок з обраною професією та робить висновки. Позиція в цілому правильна, логічна та достатньо обґрунтована.

1 бал ставиться, коли студент без достатнього розуміння відтворює основний навчальний матеріал, з окремими помилками дає визначення основних понять, категорій, законів. Може частково аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки.

0,5 бала ставиться, коли студент на рівні запам'ятовування без розуміння відтворює навчальний матеріал, стикається зі значними труднощами під час аналізу та порівняння економічних явищ і процесів.

Експрес-опитування та тестування – 2 бали:

2 бали – 90 – 100 % правильних відповідей;

1,5 бала – 70 – 89 % правильних відповідей;

1 бал – 50 – 60 % правильних відповідей;

0,5 бала – 20 – 49 % правильних відповідей.

Компетентнісно-орієнтовні завдання – 2 бали:

2 бали ставиться студентам, які показали глибоке знання проблем, пов'язаних з темою завдання, вільне володіння матеріалом та вміння обробляти й аналізувати його, пов'язувати теоретичні аспекти дослідження з проблемами розвитку економіки України.

1,5 бала ставиться студентам, які показали досить глибокі знання проблем, пов'язаних з темою завдання, вільне володіння навчальним матеріалом, але змогли досить поверхово пов'язати теоретичні питання з проблемами розвитку економіки України.

1 бал ставиться, коли основні теоретичні питання студентом висвітлено поверхово, теоретичні положення дуже слабо підкріплені фактичним матеріалом і студент не може пов'язати теоретичний матеріал з проблемами розвитку України.

0,5 бала ставиться, коли основні теоретичні питання студентом висвітлено поверхово і він не може пов'язати теоретичний матеріал із проблемами розвитку економіки України.

Критерії оцінювання есе – 2 бали:

2 бали ставиться студентам, які показали глибоке знання проблем, пов'язаних з темою дослідження, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, обробляти, аналізувати фактичний матеріал, пов'язувати теоретичний матеріал із проблемами розвитку України.

2 бали ставиться тоді, коли в роботі наявні певні неточності у викладенні матеріалу та/або оформленні роботи; якщо повністю відсутня творчість та самостійність у дослідженні; якщо теоретичні поняття недостатньо підкріплено фактичними даними.

Критерії оцінювання підсумкових колоквіумів

У процесі проведення підсумкових колоквіумів визначається рівень знань студентів із теоретичних та практичних питань навчальної дисципліни. Колоквіум містить три практичних завдання різного рівня складності.

Змістовий модуль 1

Становлення теорії економічного розвитку

Зразок завдання підсумкового колоквіуму 1

Завдання 1 (діагностичне) – 2 бали. Дайте коротку відповідь:

1. Хто є автором теорії "хибного кола злиденності"?
2. Який соціально-економічний тип економічного розвитку заснований на тому, що національна економіка отримує імпульс для розвитку завдяки інтеграції у світове господарство та активної участі у міжнародному поділі праці?
3. Як називається інтеграційне об'єднання вільної торгівлі, до складу входять США, Канада та Мексика?
4. Яку назву має процес перетворення світового господарства на єдиний ринок товарів, послуг, капіталу та робочої сили?

5. Яку назву має теорія І. Валлерстайна, яка зорієнтована на аналіз динаміки циклів, тенденцій та довгострокових змін у світовій економіці?

Завдання 2 (діагностичне) – 2 бали. Дайте визначення:

- 1) асоціативно-дисоціувальний розвиток;
- 2) міжнародний регіоналізм;
- 3) урбанізація;
- 4) Вашингтонський консенсус;
- 5) АСЕАН.

Завдання 3 (евристичне) – 4 бали. Дайте розгорнуту відповідь:

Проаналізуйте внесок інституціональних та неінституціональних підходів у визначенні економічного розвитку. Який досвід інституціональних програм модернізації економіки може бути використаний у сучасних умовах і якими країнами?

Викладач _____

Змістовий модуль 2

Становлення національних моделей економічного розвитку

Зразок завдання підсумкового колоквиуму 2

Завдання 1 (діагностичне) – 2 бали. Дайте коротку відповідь:

1. Хто є автором моделі грошового ринку з відсутністю неринкового страхування та з неринковим страхуванням?
2. Яку назву має тип економічного розвитку, який передбачає збалансоване зростання економічної, соціальної та екологічної складових?
3. У якій країні був створений банк, який надавав мікrokредити виключно бідним?
4. Хто є автором теорії внутрішньої міграції?
5. Що є основою інноваційно-інвестиційної моделі економічного розвитку?

Завдання 2 (діагностичне) – 2 бали. Дайте визначення:

- 1) крива Лоренца;
- 2) дуалізм;
- 3) маргіналізація;
- 4) транзитологія;
- 5) "чотири модернізації".

Завдання 3 (евристичне) – 4 бали. Проаналізуйте особливості стратегій економічного розвитку України та Туркменістану, враховуючи такі критерії, зробіть відповідні висновки:

Критерії	Україна	Туркменістан
Стратегічна мета		
Стратегічні пріоритети		
Роль держави		
Соціальна політика		
Аграрна політика		
Зовнішньоекономічні пріоритети		

Викладач _____

Сумарні бали за колоквиуми складаються із суми балів за виконання всіх завдань. Завдання відрізняються складністю і трудомісткістю, тому вони оцінюються відокремлено один від одного таким чином:

Завдання 1 (2 бали):

1,5 бала – за правильність відповідей;

0,5 бала – за охайність виконання завдання.

Завдання 2 (2 бали):

1 бал – за правильність визначень основних понять, категорій та економічних явищ;

0,5 бала – за повноту викладу матеріалу;

0,5 бала – за охайність виконання завдання.

Завдання 3 (4 бали):

1 бал – за повноту викладу матеріалу;

1 бал – за застосування під час відповіді додаткової наукової та навчальної літератури;

1 бал – за обґрунтування висновків, що передбачають визначення не тільки основних результатів будь-яких явищ і процесів, але й причин, що їх викликали;

0,5 бала – за правильність визначень основних понять, категорій та законів;

0,5 бала – за охайність виконання завдання.

Порядок підсумкового контролю з навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену. Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей (див. табл. 2.1). В умовах реалізації компетентнісного підходу екзамен оцінює рівень засвоєння студентом компетентностей, що передбачені кваліфікаційними вимогами. Кожен екзаменаційний білет складається із п'яти практичних завдань (одного стереотипного завдання, трьох діагностичних та одного евристичного завдання), які дозволяють продіагностувати рівень

теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни. Усі завдання оцінюються відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

У межах володіння відповідними компетентностями кожне завдання оцінюється певною сумою балів відповідно до рівня їх складності, максимальна кількість яких складає 40 балів (табл. 9.1).

Таблиця 9.1

Система підсумкового контролю результативності навчальної діяльності студентів (екзамен) під час вивчення дисципліни "Економічний розвиток"

№ завдання	Зміст компетентностей, які оцінюються	Вимоги до оцінки	Кількість балів (максимальна)
1	2	3	4
1	Знання основних соціально-історичних моделей та типів економічного розвитку; вміння логічно та коректно використовувати їх у розв'язанні не тільки типових, але й проблемних ситуацій	Правильність відповідей (1,5 бала – за кожне визначення)	4,5
		Охайність виконання завдання	0,5
		Усього	5
2	Знання загальних соціально-економічних характеристик окремих регіонів світового господарства; вміння правильно визначати автора наукової концепції або часу здійснення економічного явища чи події	Правильність відповідей (2,5 бала – за кожне визначення)	7,5
		Охайність виконання завдання	0,5
		Усього	8
3	Знання основних понять та економічних категорій	Правильність визначень основних понять, категорій та економічних явищ (1,5 бала – за кожне визначення)	4,5
		Повнота викладу матеріалу	2,0
		Охайність виконання завдання	0,5
		Усього	7,0
4	Знання закономірностей економічного розвитку провідних країн світу; вміння визначати особливості стратегій економічного розвитку пост-соціалістичних країн і країн, що розвиваються	Обґрунтованість висновків, що передбачають визначення не тільки основних результатів будь-яких явищ та процесів, але й причин, що їх викликали	2,5
		Застосування під час відповіді додаткової наукової та начальної літератури	2,5
		Повнота викладу матеріалу	2,0

1	2	3	4
		Правильність визначень основних понять, категорій та законів	1,5
		Охайність виконання завдання	0,5
		Усього	9
5	Знання тенденцій, інструментів та ефективності економічної політики провідних країн світу й України та їх ефективності; вміння давати науково обґрунтовані оцінки досягненням світової економічної науки та практики	Повнота викладу матеріалу	2,5
		Застосування під час відповіді додаткової наукової та навчальної літератури	2,0
		Обґрунтованість висновків, що передбачають визначення не тільки основних результатів будь-яких явищ та процесів, але й причин, що їх викликали	2,0
		Правильність визначень основних понять, категорій та законів	1,5
		Логічність та послідовність викладу матеріалу	2
		Охайність виконання завдання	0,5
		Усього	11
Усього			40

Загальна оцінка результативності навчальної діяльності студентів під час вивчення дисципліни визначається за формулою:

$$O = \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^m K_{ij} \sum_{t=1}^n P + \sum_{z=1}^5 \sum_{e=1}^s B, \quad (1)$$

де O – загальна оцінка результативності навчальної діяльності студентів під час вивчення дисципліни, балів;

i – номер теми, за якою здійснюється поточний контроль;

j – форма поточного контролю за i -ю темою;

n – кількість тем, передбачених робочою програмою дисципліни;

m – кількість форм поточного контролю за i -ю темою;

K – кількість балів, отриманих за j -ю формою поточного контролю за i -тою темою;

t – пропущені студентом заняття (без поважної причини), в ході яких студент не брав участь у формах поточного контролю;

P – кількість штрафних балів, які студент отримує через неучасть у формах поточного контролю ($P=1$);

z – завдання екзаменаційного білета (кількість завдань – 5);

e – вимоги до оцінки якості виконання екзаменаційних завдань;

s – кількість вимог до оцінки якості виконання екзаменаційних завдань;

v – кількість балів, отриманих за e-ю вимог до оцінки якості виконання екзаменаційних завдань за z-м завданням.

Студент, який із поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю, тобто не склав змістовий модуль, має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання за розпорядженням декана факультету відповідно до встановленого терміну.

Студент **не може бути допущений** до складання екзамену, якщо кількість балів, одержаних за результатами перевірки успішності під час поточного та модульного контролю відповідно до змістового модуля впродовж семестру, в сумі не досягла 35 балів. Після екзаменаційної сесії декан факультету видає розпорядження про ліквідацію академічної заборгованості. У встановлений термін студент добирає залікові бали.

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної *"Відомості обліку успішності"*.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: *"60 і більше балів – зараховано"*, *"59 і менше – не зараховано"* та заноситься у залікову *"Відомість обліку успішності"* навчальної дисципліни. У випадку отримання менше 60 балів студент обов'язково здає залік після закінчення екзаменаційної сесії у встановлений деканом факультету термін, але не пізніше двох тижнів після початку семестру. У випадку повторного отримання менше 60 балів декан факультету призначає комісію у складі трьох викладачів на чолі із завідувачем кафедри та визначає термін перескладання заліку, після чого приймається

рішення відповідно до чинного законодавства: "зараховано" – студент продовжує навчання за графіком навчального процесу, а якщо "не зараховано", тоді декан факультету пропонує студенту повторне вивчення навчальної дисципліни впродовж наступного навчального періоду самостійно.

Зразок екзаменаційного білета

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Освітній ступінь "бакалавр"

Напрямок підготовки: "Економічна теорія". Семестр V

Навчальна дисципліна "Економічний розвиток"

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

Завдання 1 (діагностичне). Установіть відповідність:

1) "азіатська драма";	а) Р. Нурксе;
2) "хибне коло нестачі капіталу";	б) Г. Мюрдаль;
3) "інший шлях".	в) Е. де Сото.

Завдання 2 (діагностичне). Дайте коротку відповідь:

1. Який соціально-історичний тип економічного розвитку спирається на динаміку внутрішнього ринку?

2. Як називається процес зростання міст?

3. У якій країні були проведені реформи, що охопили науку, оборону, промисловість і сільське господарство, а в сучасній економічній науці отримали назву "чотири модернізації"?

Завдання 3 (стереотипне). Дайте визначення:

- 1) світ-системний аналіз;
- 2) економічне зростання;
- 3) Поствашингтонський консенсус.

Завдання 4 (діагностичне). Порівняйте стратегії сталого розвитку XXI ст. Китаю та Південної Кореї, враховуючи такі критерії:

Критерії	Китай	Південна Корея
Принципи та основна сталого розвитку		
Національні пріоритети забезпечення сталого розвитку		
Основні напрями реалізації Національної стратегії		
Основні засади реформування економіки в контексті сталого розвитку		
Сценарії розвитку економіки на період до 2020 року		

Зробіть відповідні висновки.

Завдання 5 (евристичне). Дайте розгорнуту відповідь на запитання:

Які переваги та недоліки мають парламентські та президентські системи? Як співвідносяться проблеми активного електорату на парламентських та президентських виборах з економічним розвитком країни? Чи існує взагалі такий зв'язок?

Затверджено на засіданні
кафедри політичної економії ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Протокол №__ від "__" _____ 20__р.

Зав. кафедри _____ Екзаменатор _____
(підпис) (підпис)

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання, розподіл балів за тижнями і темами наведено в табл. 10.1 – 10.3.

Таблиця 10.1

Розподіл балів за темами

Поточний контроль та самостійна робота				Підсумковий контроль (екзамен)				Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2		40		100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	
6	7	5	3	7	6	7	3	
Колоквіум				Колоквіум				
8				8				

Примітка. T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Години		Методи та форми навчання		Оцінка рівня сформованості компетентностей		
						Форми контролю	Макс. бал	
1	2	3		4		5	6	
Змістовий модуль 1. Еволюція основних моделей економічного розвитку							29	
Здатність визначати основні категорії та поняття дисципліни ("розвиток", "прогрес", "модернізація", "зростання")	1–2	Ауд.	4	Лекція	Тема 1. Економічний розвиток як економічна категорія та його соціально-економічні типи	Робота на лекції	1	
	2		2	Практичне заняття	Опанування теоретичних підходів до визначення сутності категорії "економічний розвиток"; виявлення відмінностей категорії "розвиток" від суміжних "прогрес", "еволюція", "модернізація" та "зростання"	Експрес-опитування	2	
	1–2	СРС	11	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння принципів економічного розвитку; розуміння відмінностей між соціально-економічними типами економічного розвитку	Перевірка домашніх завдань	1	
						Тестування	2	

1	2	3		4		5	6
Здатність аналізувати основні моделі економічного розвитку	3–4	Ауд.	4	Лекція	Тема 2. Еволюція основних моделей економічного розвитку	Робота на лекції	1
			4	Практичне заняття	Опанування кейнсіанських та неокласичних моделей економічного зростання; вивчення зовнішніх факторів генезису ринкової економіки (на прикладі теорії лівих радикалів – А. Еммануеля, С. Аміна, І. Валлерстайна)	Експрес-опитування	2
		СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння моделей економічного зростання на основі теорій розвитку людського капіталу; виявлення протиріч в основних моделях економічного розвитку	Есе	2
Здатність визначати роль політично активного електорату у демократизації суспільства та прискоренні економічного розвитку країни	5–6	Ауд.	4	Лекція	Тема 3. Політико-економічний підхід до аналізу економічного розвитку	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Опанування авторитарних та демократичних економічних систем; розгляд політичної економії розвитку (на прикладі концепції А. Сена)	Дискусія	2
	СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; визначення ролі політично активного електорату в економічному розвитку розвинутих країн світу, а також країн, що розвиваються	–	–	

1	2	3	4			5	6
Здатність визначати етапи економічної глобалізації та аналізувати процеси міжнародного регіоналізму	5–8	Ауд.	4	Лекція	Тема 4. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII – перша половина XIX ст.)	Робота на лекції	0,5
			4	Практичне заняття	Засвоєння принципів, складових і індикаторів сталого економічного розвитку; розгляд основних етапів і форм економічної глобалізації; виявлення викликів глобальної конкурентоспроможності в сучасних умовах	Дискусія	2
		СРС	10	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; вивчення глобальних економічних проблем; закріплення знань щодо проблем міжнародного регіоналізму глобальної економіки	Підсумковий колоквиум 1 за темами 1 – 4	–
Змістовий модуль 2. Становлення національних моделей економічного розвитку							31
Здатність визначати вплив основних факторів виробництва (праці, землі, капіталу, підприємницьких здібностей, знань та інфраструкції) на економічний розвиток країни	7–8	Ауд.	4	Лекція	Тема 5. Аналіз впливу основних факторів виробництва на економічний розвиток	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Опанування форм поглиблення дуалізму; розгляд причин економічної маргіналізації світу; засвоєння зарубіжного досвіду проведення аграрних реформ; визначення новітніх тенденцій розвитку світових фінансів	Дискусія	2
		СРС	9	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; вивчення критеріїв визначення бідності; виявлення особливостей функціонування грошових систем країн, що розвиваються	Есе	2

1	2	3	4		5	6	
Вміти визначати особливості стратегій економічного розвитку постсоціалістичних країн	11–12	Ауд.	4	Лекція	Тема 6. Основні стратегії економічного розвитку постсоціалістичних країн	Робота на лекції	1
			4	Практичне заняття	Визначення сутності поняття "транзитологія постсоціалістичної економіки"; опанування етапів ринкових перетворень у постсоціалістичних країнах; розгляд національних моделей інвестиційно-інноваційного розвитку	Дискусія	2
		СРС	9	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; вивчення стратегій економічного розвитку постсоціалістичних країн у ХХІ ст., а саме Польщі, Чехії, Туркменістану, Білорусі, Грузії, Естонії, Латвії та Литви	Перевірка домашніх завдань	1
Здатність аналізувати новітні тенденції економічного розвитку та визначати фактори економічного зростання в країнах Азії (Китаї, Південній Кореї, Сінгапурі)	13–14	Ауд.	4	Лекція	Тема 7. Новітні тенденції економічного розвитку: досвід Південної Кореї та Китаю	Робота на лекції	1
			4	Практичне заняття	Розгляд новітніх тенденцій економічного розвитку в умовах глобалізації (на прикладі Китаю та Південної Кореї)	Експрес-опитування	2
		Тестування				2	
Компетентнісно-орієнтовні завдання	2						

1	2	3		4		5	6
		СРС	9	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; вивчення ролі людського капіталу у прискоренні економічного розвитку азійських країн (Китаю, Південної Кореї, Сінгапуру, Таїланду)	–	–
Здатність робити порівняльний аналіз розвинутих країн Європи та коментувати соціально-економічні процеси, що відбуваються у світовій економіці;	15–17	Ауд.	6	Лекція	Тема 8. Проблеми сталого економічного розвитку України	Робота на лекції	1
			6	Практичне заняття	Розгляд сучасних концепцій сталого економічного розвитку; виявлення проблем інтеграції економіки України у світове господарство; визначення перспектив сталого економічного розвитку України	Дискусія	2
		СРС	10	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння досвіду співпраці України з міжнародними організаціями і союзами; вивчення теорії енергетичної незалежності України; розуміння місця України в глобальному фінансовому середовищі	Підсумковий колоквиум 2 за темами 5 – 8	8
Усього 180 годин				Загальна максимальна кількість балів із дисципліни з них поточний контроль			100 60

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля		Робота на лекції	Дискусія	Експрес-опитування	Тестування	Компетентнісно-орієнтовні завдання	Есе	Перевірка домашніх завдань	Підсумкові колоквиуми	Усього
ЗМ 1	1 тиждень	0,5	–	–	–	–	–	–	–	0,5
	2 тиждень	0,5	–	–	–	–	–	1	–	1,5
	3 тиждень	0,5	–	–	–	–	2	–	–	2,5
	4 тиждень	0,5	–	–	–	–	–	–	–	0,5
	5 тиждень	0,5	–	2	2	–	–	–	–	4,5
	6 тиждень	0,5	–	2	–	2	–	–	–	4,5
	7 тиждень	0,5	2	–	–	2	–	–	–	4,5
	8 тиждень	0,5	2	–	–	–	–	–	8	10,5
ЗМ 2	9 тиждень	0,5	2	–	–	–	–	–	–	2,5
	10 тиждень	0,5	–	–	2	–	2	–	–	4,5
	11 тиждень	0,5	–	–	–	2	–	1	–	3,5
	12 тиждень	0,5	2	–	–	–	–	–	–	2,5
	13 тиждень	0,5	–	–	2	–	–	–	–	2,5
	14 тиждень	0,5	–	2	–	2	–	–	–	4,5
	15 тиждень	0,5	–	2	–	–	–	–	–	2,5
	16 тиждень	0,5	–	–	–	–	–	–	–	0,5
	17 тиждень	–	–	–	–	–	–	–	8	8
Усього		8	10	6	6	8	4	2	16	60

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 10.4).

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

11. Рекомендована література**11.1. Основна**

1. Бебело А. С. Національні моделі економічних систем : навч. посіб. / А. С. Бебело, В. І. Кириленко, В. І. Сацик. – К. : КНЕУ, 2010. – 319 с.
2. Білорус О. Г. Глобальна перспектива і сталий розвиток: системні маркетингові дослідження / О. Г. Білорус, Ю. М. Мацейко. – К. : МАУП, 2005. – 492 с.
3. Де Сото Е. Р. Інший шлях. Економічна відповідь тероризму / Е. Р. де Сото. – К. : Соціум, 2008. – 384 с.
4. Жилкин А. А. Экономика развития : учебно-методическое пособие / А. А. Жилкин, А. П. Мешкова. – Астрахань : ИД "Астраханский университет", 2010. – 71 с.
5. Карпінський Б. А. Макроекономіка: зростання і сталий розвиток : навч. посіб. / Б. А. Карпінський, С. М. Божко, О. В. Карпінська. – К. : ВД "Професіонал", 2006. – 272 с.
6. Колесова В. П. Человеческое развитие: новое измерение социально-экономического прогресса : учеб. пособ. / В. П. Колесова. – М. : Права человека, 2008. – 636 с.
7. Козак Ю. Г. Міжнародні організації : навч. посіб. / Ю. Г. Козак, В. В. Ковалевський. – К. : ЦУЛ, 2007. – 439 с.
8. Козак Ю. Г. Міжнародні стратегії економічного розвитку : навч. посіб. / Ю. Г. Козак, В. В. Ковалевський, Н. С. Логвінова. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 356 с.

9. Майєр Дж. М. Основні проблеми економічного розвитку / Дж. Майєр, Дж. Раух, А. С. Філіпенко. – К. : Либідь, 2003. – 688 с.
10. Макогон Ю. В. Международные стратегии экономического развития : учеб. пособ. / Ю. В. Макогон. – К. : Знання, 2007. – 461 с.
11. Носик О. М. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / О. М. Носик. – Х. : НФаУ, 2014. – 128 с.
12. Нуреев Р. М. Экономика развития: модели становления рыночной экономики : учебник / Р. М. Нуреев. – М. : Норма, 2010. – 640 с.
13. Прилипко В. А. Стратегія сталого розвитку природи та суспільства : навчально-методичний посібник / В. А. Прилипко, В. М. Боголюбов, Л. Е. Піскунова. – К. : Видавничий центр НАУ, 2008. – 118 с.
14. Сироткин В. Б. Современные тенденции и проблемы экономического развития : учебник / В. Б. Сироткин. – М. : Высшая школа, 2009. – 384 с.
15. Стольберг Ф. В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни "Стратегія сталого розвитку" / Ф. В. Стольберг, О. Ю. Чернікова. – Х. : ХНАМГ, 2011. – 91 с.
16. Філіпенко А. С. Глобальні форми економічного розвитку: історія та сучасність / А. С. Філіпенко. – К. : Знання, 2007. – 670 с.
17. Філіпенко А. С. Економічний розвиток сучасної цивілізації : навч. посіб. / А. С. Філіпенко. – К. : Знання України, 2006. – 316 с.
18. Філіпенко А. С. Цивілізаційні виміри економічного розвитку / А. С. Філіпенко. – К. : Знання України, 2002. – 190 с.
19. Юрій С. Ю. Економічні проблеми ХХІ століття: міжнародний та український виміри : підручник / С. Ю. Юрій, Є. В. Савельєв. – К. : Знання, 2011. – 595 с.

11.2. Додаткова

20. Амосов А. И. Последствия сверхускорения эволюции экономики и обществ в последние столетия: закономерности социального и экономического развития : учебник / А. И. Амосов. – М. : Издательство ЛКИ, 2009. – 312 с.
21. Валлерстайн И. Анализ мировых систем и ситуация в современном мире / И. Валлерстайн. – СПб. : Университетская книга, 2001. – 416 с.
22. Вэй Х. Современная региональная экономика в Китае / Х. Вэй. – Пекин : Экономическое управление "Пресс", 2010. – 302 с.

23. Гнатюк М. М. Відносини з ЄС та процес європейської інтеграції України : монографія / М. М. Гнатюк. – К. : Либідь, 2009. – 199 с.
24. Гаврилюк О. В. Теоретичні та методологічні підходи до вивчення сучасних глобальних регіональних тенденцій / О. В. Гаврилюк // Регіональна економіка. – 2012. – № 3. – С. 7–13.
25. Геец В. М. Проблемность структурных трансформаций экономики стран с развивающимися рынками / В. М. Геец // Економіка та прогнозування. – 2009. – № 1. – С. 54–69.
26. Голубець М. А. Розвиток "сталий" чи "збалансований"? / М. А. Голубець // Український географічний журнал. – 2006. – № 2. – С. 66–69.
27. Заблоцький Б. Ф. Національна економіка : підручник / Б. Ф. Заблоцький. – Львів : Новий світ-2000, 2009. – 582 с.
28. Какутич Е. Ю. Устойчивое развитие как концептуальная основа трансформации мировой экономики / Е. Ю. Какутич // Механізм регулювання економіки. – 2010. – № 1. – С. 62–74.
29. Клинова-Дацюк Г. М. Україна та інтеграційні процеси в сучасній Європі : навч. посіб. / Г. М. Клинова-Дацюк. – Рівне : НУВГ, 2012. – 189 с.
30. Ларіна Я. С. Розвиток людського капіталу в умовах глобалізації : монографія / Я. С. Ларіна, О. С. Брацлавская. – К. : Академія, 2012. – 248 с.
31. Лібанова Е. М. Демографічні чинники бідності / Е. М. Лібанова. – К. : Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України, 2009. – 184 с.
32. Мазырин В. М. Реформы переходного периода во Вьетнаме (1986 – 2006 гг.): направления, динамика, результаты / В. М. Мазырин. – М. : КлючС, 2007. – 336 с.
33. Патон Б. Є. Національна парадигма сталого розвитку України / Б. Є. Патон. – К. : Державна установа "Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України", 2012. – 72 с.
34. Половинкин Н. Ю. Неравномерность распределения и экономический рост / Н. Ю. Половинкин // Экономист. – 2010. – № 5. – С. 47–63.
35. Попов О. Є. Генезис та еволюція концепції прав власності в контексті розвитку сучасної інституціональної теорії / О. Є. Попов // БизнесИнформ. – 2013. – № 3. – С. 6–11.
36. Поручник А. М. Національний інтерес України: економічна самодостатність у глобальному вимірі : монографія / А. М. Поручник. – К. : КНЕУ, 2008. – 352 с.

37. Приказка С. О. Концепція сталого розвитку і проблеми економічного зростання і розвитку / С. О. Приказка // Науковий вісник "Демократичне самоврядування". – 2014. – Випуск 13. – С. 2–8.
38. Пуригіна О. Г. Міжнародні економічні конфлікти : навч. посіб. / О. Г. Пуригіна. – К. : ЦУЛ, 2008. – 280 с.
39. Резкин П. Е. Национальная экономика Беларуси : учебно-методическое пособие / Е. П. Резкин, Е. А. Сивицкая. – Новополоцк : ПГУ, 2013. – 91 с.
40. Скрипниченко М. І. Фактори макроекономічної нестабільності в системі моделей економічного розвитку : монографія / М. І. Скрипниченко. – К. : ДУ "Інститут економіки та прогнозування НАНУ", 2012. – 720 с.
41. Сльозко О. О. Проблеми ефективної участі України у міжнародному поділі праці і підвищення ролі зовнішньоекономічних зв'язків / О. О. Сльозко // Економічні інновації. – 2011. – Випуск 43. – С. 300–306.
42. Сорос Дж. Епоха помилок: мир на порозі глобального кризиса / Дж. Сорос. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2008. – 202 с.
43. Соскін О. І. Глобальна модель політичної та економічної влади: трансформація парадигми / О. І. Соскін, Н. О. Матвійчук-Соскіна // Економічний часопис-XXI. – 2014. – № 9-10 (1). – С. 4–9.
44. Тодаро М. П. Экономическое развитие : учебник / М. П. Тодаро. – М. : Экономический факультет МГУ, ЮНИТИ, 1997. – 671 с.
45. Шаститко А. Е. Новая институциональная экономическая теория / А. Е. Шаститко. – М. : ТЕИС, 2010. – 828 с.
46. Шумпетер Й. А. Теория экономического развития / Й. А. Шумпетер. – М. : Директмедиа, 2008. – 436 с.
47. Bashnyanyn G. I. Metrological economic systems: introduction into the general theory and methodology of formation of economic parameters / G. I. Bashnyanyn. – Lviv : Publishing House of Lviv Commercial Academy, 2012. – 1152 pp.
48. Gerikova I. U. The quality measurement of management in local self-government in the Slovak Republic / I. U. Gericova, V. M. Parcunova, A. Y. Belajova. – 2014. – No. 9 – 10 (1). – P. 38–41.
49. Khan M. A. The Harris-Todaro / M. A. Khan // Hypothesis Pakistan Institute of Development Economics. – 2007. – 17 p.
50. Krasner S. D. Power, the State and Sovereignty: essays on international relations / S. D. Krasner. – S.I.: Routledge, 2009. – 312 p.

51. Matei L. O. Quality Management and the Reform of Public Administration in Several States in South-Eastern Europe: Comparative Analysis / L. O. Matei, C. G. Lazar // Theoretical and Applied Economics. – 2011. – No. 4 (557). – P. 65–98.
52. Moravcsic A. I. Power, Interdependence and Non-state Actors in World Politics / A. I. Moravcsic, H. V. Milner. – N. Y. : Princeton University Press, 2009. – 299 p.
53. Meadowcroft J. P. National Sustainable Development Strategies: Features, Challenges and Reflexivity / J. P. Meadowcroft // European Environment. – 2007. – No. 17. – P. 152–163.
54. Sen A. The Idea of Justice / A. Sen. – Cambridge : The Belknap Press of Harvard University Press, 2009. – 468 p.
55. Stecenko I. P. Analysis of free economic zones functioning in the Asian Region / I. P. Stecenko // Economic Annals-XXI. – 2015. – No 3 – 4(1). – P. 16–19.
56. Swanson R. A. Foundations of Human Resource Development / R. A. Swanson, E. F. Holton. – San Francisco : Berrett-Koehler, 2009. – 538 p.
57. Wong L. F. China-ASEAN and Japan-ASEAN Relations during the Post-Cold War Era / L. F. Wong // Chinese Journal of Internal Politics. – 2007. – Vol. 1. – P. 373–404.

11.3. Інформаційні ресурси

58. Законодавчі та нормативні акти України. – Режим доступу : www.uazakon.com.
59. Офіційний сайт Харківської обласної державної адміністрації. – Режим доступу : www.kharkivoda.gov.ua.
60. Офіційний сайт Кабінету міністрів України. – Режим доступу : www.kmu.gov.ua.
61. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
62. <http://www.worldbank.org/data>.
63. <http://econ.worldbank.org/wdr>.
64. Марушевський В. Б. Етика збалансованого розвитку : монографія [Електронний ресурс] / В. Б. Марушевський. – Режим доступу : <http://www.necu.org.ua/etyka-zbalansovanogo-rozvytku>.

65. Про Стратегію сталого розвитку "Україна – 2020" : Указ Президента України № 5/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html>.

66. Українська асоціація Римського клубу (громадська організація, діяльність якої спрямована, зокрема, на сприяння впровадженню в Україні принципів сталого (збалансованого) розвитку та еко-соціальної ринкової економіки) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://clubofrome.org.ua/corweb/SiteHome>.

67. Hickel J. A. The "Girl Effect" : Liberalism, Empowerment and the Contradictions of Development [Electronic resource] / J. A. Hickel. – Access mode : http://www.academia.edu/8649592/The_Girl_Effect_Liberalism_Empowerment_and_the_Contradictions_of_Development.

11.4. Методичне забезпечення

68. Черкашина Т. С. Персональна навчальна система з навчальної дисципліни "Економічний розвиток" [Електронний ресурс] / Т. С. Черкашина. – Режим доступу : [http://www.ikt.hneu.edu.ua/course /view.php?id=3533](http://www.ikt.hneu.edu.ua/course/view.php?id=3533).

Додатки

Додаток А
Таблиця А.1

Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни "Економічний розвиток" за Національною рамкою кваліфікацій України

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Вміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Економічний розвиток як економічна категорія та його соціально-історичні типи					
Здатність визначати основні категорії і поняття дисципліни. Здатність до аналізу соціально-історичних типів економічного розвитку	Поняття "економічний розвиток", основні соціально-історичні типи економічного розвитку (ЕР)	Розуміння сутності основних принципів та соціально-історичних типів ЕР	Ідентифікувати ключові поняття, категорії, принципи та соціально-історичні типи ЕР	Ефективно формувати комунікаційну стратегію щодо визначення сучасних соціально-історичних типів ЕР	Відповідальність за точну ідентифікацію сучасних соціально-історичних типів ЕР
Тема 2. Еволюція основних моделей економічного розвитку					
Вміння аналізувати основні моделі економічного розвитку та їх еволюцію	Визначення основних моделей ЕР	Розуміння основних моделей ЕР	Визначати сутність основних моделей ЕР. Здатність аналізувати основні моделі ЕР	Презентувати результати оцінки основних моделей ЕР	Відповідальність за точність і коректність оцінки основних моделей ЕР
Тема 3. Політико-економічний підхід до аналізу економічного розвитку					
Здатність визначати специфіку політико-економічного підходу до аналізу економічного розвитку	Сутність політико-економічного підходу до аналізу ЕР	Розуміння складових політико-економічного підходу до аналізу ЕР	Визначати специфіку політико-економічного підходу до аналізу ЕР	Презентувати результати дослідження політико-економічного підходу до аналізу ЕР	Самостійно досліджувати ЕР за допомогою політико-економічного підходу

1	2	3	4	5	6
Тема 4. Теоретичні основи сталого економічного розвитку в умовах глобалізації					
Здатність аналізувати теоретичні основи сталого економічного розвитку в умовах глобалізації. Здатність визначати основні аспекти економічної глобалізації	Поняття "сталий ЕР", "економічна глобалізація"	Розуміння складових сталого ЕР в умовах глобалізації	Аналізувати основні складові сталого ЕР в умовах глобалізації	Презентувати результати оцінки основних складових сталого ЕР в умовах глобалізації	Самостійно досліджувати основні складові сталого ЕР в умовах глобалізації та відповідати за коректність та адекватність висновків і рекомендацій
Тема 5. Аналіз впливу основних факторів виробництва на економічний розвиток					
Здатність визначати проблеми впливу основних факторів виробництва на економічний розвиток. Вміння аналізувати вплив ринку праці в формуванні бідності як глобальної проблеми. Здатність аналізувати вплив ринку землі та аграрних реформ на економічний розвиток. Здатність аналізувати вплив ринку капіталу та фінансового ринку на економічний розвиток	Сутність основних факторів виробництва на ЕР	Розуміння впливу основних факторів виробництва на ЕР	Аналізувати вплив основних факторів виробництва на ЕР	Презентувати результати аналізу впливу основних факторів виробництва на ЕР	Самостійно досліджувати вплив основних факторів виробництва на ЕР

1	2	3	4	5	6
Тема 6. Основні стратегії економічного розвитку постсоціалістичних країн					
Здатність визначати основні стратегії економічного розвитку постсоціалістичних країн	Сутність основних стратегій ЄР постсоціалістичних країн	Розуміння основних стратегій ЄР постсоціалістичних країн	Визначати сутність основних стратегій ЄР постсоціалістичних країн. Здатність аналізувати основні стратегії ЄР постсоціалістичних країн	Презентувати результати аналізу основних стратегій ЄР постсоціалістичних країн	Самостійно досліджувати основні стратегії ЄР постсоціалістичних країн
Тема 7. Новітні тенденції економічного розвитку: досвід Південної Кореї та Китаю					
Здатність визначати новітні тенденції економічного розвитку	Сутність новітніх тенденцій ЄР	Розуміння новітніх тенденцій ЄР	Визначати сутність новітніх тенденцій ЄР. Здатність аналізувати новітні тенденції ЄР	Презентувати результати аналізу новітніх тенденцій ЄР	Самостійно досліджувати новітні тенденції економічного розвитку країн Південно-Східної Азії
Тема 8. Проблеми сталого економічного зростання України					
Здатність визначати проблеми сталого розвитку економіки України	Сутність факторів сталого економічного розвитку України	Розуміння тенденцій розвитку економіки України	Здатність аналізувати проблеми і перспективи сталого розвитку економіки України	Презентувати результати аналізу складових сталого розвитку економіки України	Самостійно досліджувати перспективи прискорення розвитку економіки України

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	4
3. Програма навчальної дисципліни.....	6
4. Структура навчальної дисципліни.....	10
5. Теми практичних занять.....	12
5.1. Приклади типових практичних завдань за темами.....	12
6. Самостійна робота.....	17
6.1. Есе.....	21
6.2. Контрольні запитання для самодіагностики.....	25
7. Індивідуально-консультативна робота.....	27
8. Методи навчання.....	28
9. Методи контролю.....	31
10. Розподіл балів, які отримують студенти.....	41
11. Рекомендована література.....	48
11.1. Основна.....	48
11.2. Додаткова.....	49
11.3. Інформаційні ресурси.....	52
11.4. Методичне забезпечення.....	53
Додатки.....	54

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК"
для студентів напряму підготовки
6.030501 "Економічна теорія"
денної форми навчання**

Самостійне електронне текстове мережне видання

Укладачі: **Філатов** Володимир Михайлович
Черкашина Тетяна Сергіївна

Відповідальний за випуск *Попов О. Є.*

Редактор *Бутенко В. О.*

Коректор *Ковальчук М. А.*

План 2016 р. Поз. № 274 ЕВ. Обсяг 59 с.

Видавець і виготівник – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

---

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*